

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1893.

Första Kammaren.

N:o 14.

Lördagen den 11 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 3 och 4 i denna månad.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 20 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning i ämnet, för nya lagberedningen å extra stat för år 1894 anvisar 35,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen afslagit så väl utskottets hemställan som Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 117;

Nej — 20.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 120, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 87 ja och 130 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 204 ja och 150 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 21, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med godkännande af de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 14 januari innevarande år ifrågasatta ändringar i staten för landtbruksstyrelsen och i vilkoren och förbehållen för åtnjutande af de deri upptagna löneförmåner, från och med år 1894 höjer anslaget till landtbruksstyrelsen från dess nuvarande belopp, 27,800 kronor, till 28,800 kronor, eller med 1,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke af Riksdagen bifallits;

kommande i sådant fall anslaget till landtbruksstyrelsen att i riksstaten för år 1894 uppföras med oförändradt belopp, 27,800 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 113;

Nej — 26.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 122, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 55 ja och 164 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 168 ja och 190 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Upplästes ett inkommet läkarebetyg, så lydande:

Riksdagsmannen herr *Johan Jeansson* lider af lungkatarr och måste tills vidare hålla sig till sängs, hvilket intygas. Stockholm den 10 mars 1893.

E. G. Johnson,
med. d:r.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 21, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen för anordnande af högre undervisning i mejerihushållning vid Alnarps landtbruksinstitut för år 1894 anvisar å extra stat ett anslag af 10,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt af Riksdagen bifallits, att Riksdagen, för anordnande af högre undervisning i mejerihushållning vid Alnarps landbruksinstitut, för år 1894 anvisat å extra stat ett anslag af 8,000 kr.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 98;

Nej — 39.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollutdrag, n:o 123, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 33 ja och 188 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 131 ja och 227 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 21, punkten 3, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, men med afslag å de i ämnet väckta motionerna, till understöd åt svenska mosskulturföreningen på extra stat för år 1894 anvisar ett anslag af 10,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen bifallit den af herr Benedicks m. fl. i ämnet väckta motion och följaktligen till understöd åt svenska mosskulturföreningen på extra stat för år 1894 anvisat ett anslag af 15,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 65;

Nej — 68.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollutdrag, n:o 124, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 143 ja och 75 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 208 ja och 143 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 29, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, i enlighet med statsutskottets hemställan, Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifalles, att undervisaren i fiskodling friherre Gustaf Carl Ulrik Cederström må från och med månaden näst efter den, hvarunder han från sin befattning erhåller entledigande, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp af 800 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen afslagit såväl utskottets hemställan som Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 113;

Nej — 24.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 125, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 62 ja och 155 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 175 ja och 179 nej, hvidan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nejpropositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 29, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifalles, att beridaren vid Ottenby stuteri Magnus Robert Ericsson må från och med månaden näst efter den, under hvilken han från befattningen entledigas, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 1,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifallits, att beridaren vid Ottenby stuteri Magnus Robert Ericsson må från och med månaden näst efter den, under hvilken han från befattningen entledigas, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 800 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 101;

Nej — 39.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 126, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 31 ja och 184 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 132 ja och 223 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 29, punkten 3, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, stuteriveterinären vid Flyinge hingstdepöt Carl Axel Johan von Zweigbergks enka Maria Malin von Zweigbergk, född Hyllén, må, så länge hon förblifver enka, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 400 kronor, att utgå från och med juli månad år 1892, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej:

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifallits, att stuteriveterinären vid Flyinge hingstdepöt Carl Axel Johan von Zweigbergks enka Maria Malin von Zweigbergk, född Hyllén, må, så länge hon förblifver enka, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 300 kronor, att utgå från och med juli månad år 1892.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 126;

Nej — 11.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 127, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 126 ja och 91 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 252 ja och 102 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 29, punkten 4, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, adjunkten vid universitetet i Upsala Fredrik Georg Afzelius må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från adjunktsbefattningen kan varda honom beviljad, under sin återstående listid uppbära, utöfver den honom enligt kongl. brefvet den 6 juni 1873 tillkommande pension å allmänna indragningsstaten af 2,500 kronor, en pensionsförhöjning af 500 kronor, eller tillsammans 3,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning ej af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 109;

Nej — 28.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 128, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 83 ja och 137 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 192 ja och 165 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 29, punkten 5, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att för docenten Karl Piehl vid universitetet i Upsala inrättas en personlig extra ordinarie professur i egyptologi och för detta ändamål på allmänna indragningsstaten anvisas årlig lön till belopp af 4,000 kronor, deraf 1,000 kronor såsom tienstgöringspenningar, med rätt för Piehl att efter fem års väl vitsordad tienstgöring erhålla ålderstillägg å lönen med 500 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 100;

Nej — 39.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o

129, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 96 ja och 121 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 196 ja och 160 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 4, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, vill, att § 2 af ifrågavarande författning skall erhålla följande lydelse:

§ 2.

Det enligt § 1 beskattningspligtiga råsockret beräknas efter de för tillverkningen använda betornas vikt sålunda, att ett hundra kilogram råa (ej torkade) hvitbetor antagas lemna ett utbyte af nio kilogram socker;

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, beslutit, att ifrågavarande paragraf skall lyda sålunda:

§ 2.

1. Med det i mom. 2 omnämnda undantag beräknas det enligt § 1 beskattningspligtiga råsockret efter de för tillverkningen använda betornas vikt sålunda, att ett hundra kilogram råa (ej torkade) hvitbetor antagas lemna ett utbyte af nio kilogram socker.

2. Anlægges ny fabrik på mer än 30 kilometers afstånd från annan i gång varande hvitbetssockerfabrik, beräknas utbytet af ett hundra kilogram råa (ej torkade) betor vid den nya fabriken utgöra under de tre första tillverkningsåren två och under de derpå följande två tillverkningsåren ett kilogram mindre än det högsta utbyte, som beräknas vid någon äldre fabrik inom riket. Anlægges ny fabrik inom 30 kilometers afstånd från äldre, i gång varande hvitbetssockerfabrik, beräknas utbytet vid den nya fabriken utgöra det högsta, som skall beräknas vid någon inom detta afstånd från den nya fabriken belägen äldre fabrik.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 42;

Nej — 95.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerat och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o

130, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 133 ja och 85 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 175 ja och 180 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bankoutskottet i dess memorial n:o 3 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i enlighet med bankoutskottets af Andra Kammaren gillade förslag, vill, att af riksbankens för år 1892 bokförda vinst ett belopp af 2,000,000 kronor öfverlemnas till statsverket och att återstoden eller 801,446 kronor 57 öre för riksbanken bibehålles, äfvensom att statsverkets andel af bankovinsten för 1892 skall af fullmäktige i riksbanken tillhandahållas statskontoret och utgå med en fjerdedel under loppet af hvarje af månaderna januari, april, juli och oktober år 1894, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, beslutit, att riksbankens för år 1892 bokförda vinst, 2,801,446 kronor 57 öre, skall öfverlemnas till statsverket, och att bankovinsten för 1892 skall af fullmäktige i riksbanken tillhandahållas statskontoret och utgå med en fjerdedel under loppet af hvarje af månaderna januari, april, juli och oktober år 1894.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 17;

Nej — 121.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 131, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 119 ja och 101 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 136 ja och 222 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Herr statsrådet *Groll* aflemnade Kongl. Maj:ts nädiga proposition till Riksdagen angående statsbidrag för utrotande af ollonborrar.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets den 9 i denna månad bordlagda utlåtanden nr:is 17—20.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 8 och 9 innevarande mars bordlagda betänkande n:o 5, angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

1 punkten.

Utskottets hemställan bifölls.

2 punkten.

Herr Almgren, Oscar: Ehuru det icke torde förefinnas någon möjlighet att i denna kammare vinna ändring i hvad bevillningsutskottet föreslagit, ber jag dock att få fästa uppmärksamheten på ett par synpunkter, hvilka synas mig icke varit beaktade inom utskottet, och som möjligen skulle kunna tala för någon annan uppfattning af denna fråga.

Ifrågasatt höjning af bevillningsavgiften af vissa handlande och handels-expediter.

Motionären och utskottet åsyfta dels en förhöjning i statens inkomster och dels att undanrödja den orättvisa, som nu skulle ligga deri, att utländska handelsresande skulle kunna qvarstå vid den nuvarande beskattningen oförhöjd, under det att landets öfriga invånare åtaga sig en ökad beskattning.

Hvad först den väntade förökningen i statsinkomster beträffar, torde den stå i vida fältet. Det är nemligen en gammal regel, att om man höjer skatten utöfver en viss gräns, framkallar det icke det åsyftade resultatet. — Det kan inträda en minskning i stället för en ökning, om man höjer den nuvarande afgiften för handelsresande med 50 procent.

Hvad den förmenta orättvisan beträffar, ber jag först få sätta i fråga, huruvida någon orättvisa här föreligger. Det är nemligen en väsentlig skilnad mellan detta, som nu är ifrågasatt, att beskatta handelsresande, hvilka förmedla försäljning mellan köpmän utan att medföra några varor, och den försäljning i minut, som eger rum af utländingar till en stor del af befolkningen under medförande af varor. Den senare försäljningen kan redan nu beskattas af kommunerna, men beskattning å den andra försäljningen finnes knappast genomförd i något land i Europa med undantag af Danmark. I följande länder finnes icke någon dylik beskattning, nemligen i Norge, England, Italien, Ryssland och Portugal. I Tyskland uppbäres endast en obetydlig s. k. patentavgift af 2 mark för hvarje besök. I Danmark finnes visserligen en avgift af 160 kronor för år, hvilken kan, ifall den resande representerar flere hus, höjas med 80 kronor, så att den årliga afgiften blir 240 kronor, men den motsvarar dock endast en avgift af 20 kronor pr månad, under det bevillningsutskottet här föreslagit 150 kronor för månad. Äfven i Finland är denna avgift väsentligen mindre. Den utgör der endast 120 mark eller 80 kronor i månaden, och dertill är att märka, att de tre första dagarne af en handelsresandes besök äro fria.

Ifrågasatt höjning af bevillningsafgiften af vissa handlande och handels-expediter.

(Forts.)

Nu är det klart, att en så stark förhöjning i denna afgift som 50 procent ovilkorligen kommer att medföra en inskränkning i de besökandes antal. Detta är efter min uppfattning till stor skada för vår handel och vår industri. Jag har sjelf haft erfarenhet af, hvilka verkligen värderika upplysningar man kan få genom de besök, som göras af representanter dels för försäljning af råvaror och halffabrikat och dels för maskiner och dylikt. Man kan vinna upplysningar om senaste framsteg och förbättringar inom de *beträffande* industrierna. Man får kännedom om de firmors karakter och soliditet, med hvilka man arbetar. Man får uppgift på nya källor för andra artiklar, hvilka icke speciellt beröras af någon konkurrens med ifrågavarande representant.

Det är nu all utsigt för att just besöken af sådana långväga representanter i första rummet skola komma att inskränkas, ty deras besök äro i allmänhet beräknade för endast några få dagar i Stockholm och Göteborg, och således vore en förhöjning för dem särdeles betungande. Det är icke utan betydelse, att i utlandet sprides den uppfattning, att Sverige, redan förut bekant för sina höga afgifter för handelsresande, ytterligare höjt dem med 50 procent. Det skall, enligt min tanke, ovilkorligen medföra en inskränkning i dessa besök, som, efter hvad jag nyss nämnde, äro af obestriddlig nytta för såväl vår handel som vår industri.

Deremot tror jag icke, att den förhöjda afgiften skulle verka så inskränkande på besöken af representanter för dessa hus i Köpenhamn och Hamburg som utskottet citerar. Det är en helt annan sak. Dessa herrar ligga der nästan hela året om, och för dem är den månatliga afgiften icke så betydelsefull, spelar icke samma roll, emedan dessa herrar komma i bättre ställning än förut. Deras konkurrens blir nemligen förminskad derigenom att en-gros-husen i Stockholm och Göteborg komma i sämre ställning, något som också är en sak att beakta. En-gros-husen i Stockholm och Göteborg komma icke att så flitigt uppvaktas af representanter för väfnadsfabrikerna i Sachsen, Böhmen och Frankrike, af representanter för råvaror från Italien, Spanien och Frankrike etc. Då man icke mer än ett inskränkt antal gånger om året får se prof på de nyaste moderna tillverkningar, kommer man naturligtvis i sämre ställning, då man skall konkurrera med firmor i Hamburg och Köpenhamn, som oftare besökas af just dessa resande, hvilka der icke äro utsatta för så dryga afgifter som om de besöka Sverige.

Äfven finnes en annan synpunkt, som det kunde vara skäl att betrakta. Man kan kalla dessa handelsresande för turistväsendets pionierer. Turistväsendet spelar en icke obetydlig roll för vårt lands ekonomi, och man kan icke finna bättre förespråkare för besök i vårt land än just dessa handelsresande, som enstämmigt äro förtjusta öfver vårt lands skönhet, våra bekväma jernvägar, våra billiga restauranter o. s. v. Någon bättre reklam för ökande af turistbesöken än genom dessa handelsresande tror jag icke man kan finna.

Men saken har en allvarsammare sida, och det är, att vi genom att besluta en sådan högre afgift förr eller senare utsätta oss för repres-

salier. Nu påstår visserligen utskottet, att det har ingen betydelse; Sverige har inga handelsresande i den mening som här är i fråga. Ja, det är ty värr saut! Hittills hafva vi icke haft det, åtminstone i mycket ringa grad, men hvad vi icke hittills haft, borde vi kunna få. Jag ber att få fästa herrarnes uppmärksamhet på att det ovilkorligen skall komma att visa sig nödvändigt, om vi vilja på ett tillfredsställande sätt konkurrera på världsmarknaden med produkterna af vår snickeriindustri, vår fiskeriindustri, våra Eskilstuna-smiden o. s. v., att vi begagna samma sätt för afsättningen på utlandet som utländingen begagnar hos oss, nemligen att söka befordra den genom handelsresande som medföra prof. Nu är det bekant, att svensken i allmänhet är rädd att kasta sig in i saker, som medföra någon kostnad, då han icke på förhand har vinsten gifven. Om dessa farhågor nu ökas genom en förhöjd beskattning på hans representanter i utlandet, så är det äfven en sak att taga hänsyn till.

Jag tror således, att ett beslut sådant som detta skulle vara till stor olägenhet för vår handels och vår industris utveckling, och det är på den grund, herr talman, som jag anhåller att få yrka afslag på utskottets förslag.

Herr Sjölin: Jag skall be att för det första få till utskottet hembära min tacksamhet för det slut, hvartill detsamma kommit.

Jag har en motsatt åsigt rörande denna fråga gent emot den föregående ärade talaren. Vi finna af den utredning, som utskottet lemnat, att den skatteregleringskomité, som år 1882 afgaf sitt betänkande öfver skatteförhållandena i allmänhet, äfven vidrörde denna fråga och föreslog då, att den nu ifrågavarande afgiften skulle höjas till 200 kronor för första månaden, som verksamheten utöfvades, och 80 kronor för hvarje följande månad. När skatteregleringskomitén, hvilken, såsom jag förmodar, bestod af personer, som voro fullt kompetenta att bedöma en sådan sak, kunnat redan då föreslå ett sådant belopp, synas mig mycket starka skäl tala för att höja beloppet till hvad utskottet föreslagit. Sedan den tiden hafva kommunikationerna i vårt land förbättrats högst betydligt, och detta torde vara till väsentlig fördel för utöfvande af en sådan verksamhet, som dessa handelsresande hafva. Kongl. Maj:t var emellertid af en annan uppfattning, och till 1883 års riksdag framkom från det hållet en framställning om afgiftens nedsättning med fästadt afseende på den mellan vårt land och Frankrike befintliga handelstraktaten. Men samma års bevillningsutskott yttrade:

»Med fullt erkännande af den omtanke för den svenska utrikeshandeln, som legat till grund för Kongl. Maj:ts förslag, vågar dock utskottet betvivla, att ofvannämnda af Frankrikes regering vidtagna åtgärd kan innebära någon synnerlig fara för vår export till nämnda land. Enligt hvad utskottet inhemtat, lära nemligen aftal rörande export af trä och jern till Frankrike ytterst sällan om ens någonsin afslutas genom handelsresande; utan sker detta antingen genom korrespondens mellan exportören och affärsmän i afsättningsorterna eller

Ifrågasatt höjning af bevillningsafgiften af vissa handlande och handels-expediter.
(Forts.)

Ifrågasatt höjning af bevillningsafgiften af vissa handels- och handels-expediter.
(Forts.)

vid personliga besök i dessa orter af exportören eller sådana hans ombud, som ej kunna falla under rubriken handelsresande. För vår öfriga export till Frankrike torde ej heller något större antal handelsresande användas.»

Här finner man således, att utskottet då hade den uppfattning, att vårt land ej hade någon väsentlig fördel af att utskicka dylika handelsresande för att förmedla affärer om våra produkter. Och detsamma torde obestriddigen förhållandet för närvarande vara. Då synes det mig, likasom på de grunder jag för öfrigt anført i min motion, vara rimliga skäl att nu höja denna afgift, då landets egna inbyggare få vidkännas en högre afgift till staten än förut och man ej kan neka, att dessa handelsresande i ganska väsentlig mån utöfva konkurrens med landets egna affärsmän. Skall man då gynna utlandets affärsmän på bekostnad af vårt eget lands affärsmän? För mig synes detta ej vara rätt, utan jag tror, att här finnas giltiga skäl att höja denna bevillning så, som utskottet föreslagit.

Vi se af de uppgifter, som utskottet här lemnat, att de inkomster, som till statsverket inflyta för denna handelsrörelse, år för år stigit. De utgjorde år 1887 119,400 kronor och år 1891 253,200 kronor. Det är således alldeles tydligt ådagalagdt, att denna verksamhet betydligt utvidgats, och då föreställer jag mig, att man med skäl kan fråga: är det verkligen till landets sannskyldiga nytta, att denna verksamhet mer och mer utvidgas? — För min del kan jag icke gilla de skäl, som den förste ärade talaren i detta afseende framhållit, utan, såsom jag förut nämnt, har jag en helt annan uppfattning. Jag tror icke, att det är till landets sannskyldiga nytta att vi få oss påförd en massa saker af mycket dålig kvalitet och att sådana utkolporteras inom landet till personer, som ej förstå att bedöma deras värde. Jag tror, att det vore en förtjenst för landet, om vi finge betydligt mindre dylika saker hit. Det är, såsom redan förut är antydt, visadt, att det fins handelshus, som genom sina handelsresande omsätta varor från Hamburg för 3 millioner riksmark och från Danmark för 2 millioner kronor pr år genom två handelsresande. Nu föreställer jag mig, att den förhöjning, som här är i fråga, ej spelar någon rol för sådana handelshus utan denna förhöjning skulle enligt min tanke endast inverka på dem, som omsätta varan i mindre omfattning. Och jag tror ej, att det skulle vara någon skada, om vi miste ett och annat sådant handelshus, Jag tror tvärt om, såsom jag nämnt, att det vore till landets sannskyldiga nytta och att det ej vore farligt att höja denna bevillning. Såsom vi veta, har den ju varit betydligt lägre än hvad den nu är. Men det har visat sig, att denna verksamhet det oaktadt stigit högst betydligt. Från den sidan sedt har således erfarenheten visat, att statsinkomsterna icke minskats. Men skulle äfven, såsom den föregående talaren förmenar, statsinkomsterna genom den förhöjda beskattningen minskas, hvilket är mycket tvifvelaktigt, tror jag ej heller, att det vore någon förlust; ty jag tror, att hvad staten förlorar, det vinner landet på. Och jag tror, att det vore välbetänt, om vi kunde slippa att få för mycket utländskt kram.

Jag vill ej söka bemöta allt hvad den förste ärade talaren anförde,

men han nämnde, att det ej skulle vara någon orättvisa, om desse handelsresande betalade en lägre skatt till svenska staten än landets egna inbyggare och att de beskattades af kommunerna. Jag förstår icke, huru det går till att beskatta dem genom kommunerna. Jag kan ej tro, att de för sin inkomst eller för den bevilning, de hafva att erlægga för ifrågavarande handelsrörelse, påföras kommunalskatt, vare sig å landet efter fyrktal eller i staden efter bevillningskrona, i den ordning gällande kommunallag föreskrifver. Det har jag mig icke bekant, att så skett, men jag har som sagt en motsatt uppfattning i det fallet.

Ifrågasatthöjning af bevillningsafgiften af vissa handlande och handels-expediter.
(Forts.)

Vidare yttrade den ärade talaren, att en inskränkning af handelsresandenas antal skulle vara till skada, därför att man genom dem finge värderika upplysningar. Härvid måste jag göra samma bekännelse: jag förstår icke, hvad det skall betyda. Icke får man någon upplysning, som är värd något, genom att köpa en vara af en sådan handelsresande. Jag tror, att det skälet ej förtjenar något afseende.

Vidare yttrade han, att det ej skulle lända till nackdel, hvarken för Danmark eller Hamburg. Ja, jag tror då för min del, att det kan bli till samma nackdel för deras som för andra länders handelsresande, under förutsättning att den drifves i samma omfattning. Jag kan icke inse, att de förre skulle komma i en gynsamare ställning genom afgiftens höjande.

På dessa i korthet anförda skäl skall jag, herr talman, yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Almström: Jag hade icke ämnat yttra mig i denna fråga, men har uppkallats af den förste ärade talaren. För min del anser jag nemligen frågan ej vara af så stor vikt och att de olägenheter, som befarats genom bifall till utskottets förslag, och de fördelar, som derigenom skulle vinnas, ej äro så stora, som man förestält sig. Jag anser det vara en reglering af den beskattning, som redan nu drabbar handelsresande, i det att de derigenom befrias från att erlægga afgift för kalendermånad och endast behöfva skatta för den tid, de uppehålla sig i landet, men då få betala högre skatt. För öfrigt tror jag ej, att den blir så hög som man förestält sig, och säkerligen icke 50 procent högre än den nu är.

Det är emellertid några yttranden af herr Almgren, som jag ej vill låta passera oanmärkta. Han yttrade — och det har redan blifvit bemött af den siste talaren — att man genom profresandena kunde erhålla värdefulla upplysningar om handeln och industrien. Ja, nog kan man få upplysningar om gällande pris och hvad som tillverkas på det och det stället, men jag tror icke, att någon fabrikant eller affärsman är nöjd med de upplysningar, som på det sättet lemnas honom, utan han är nog tvungen att skaffa sig sådana från säkrare källor än dessa handelsresande.

Herr Almgren yttrade vidare, att man genom att pålägga denna skatteförhöjning skulle förminska antalet af handelsresande här och derigenom dels på ett ofördelaktigt sätt inverka på den började turistströmmen, dels ock — hvilket förefaller mig högst besynnerligt — genom denna lagstiftning, hvarigenom handelsresande enligt hans tanke

Ifrågasatthöjning af bevillningsafgiften af vissa handlande och handels-expediter.

(Forts.)

skulle hindras från att i så vidsträckt mån som hittills besöka vårt land, på något sätt på förhand förhindra, att vi skulle i en framtid kunna komma att utsända handelsresande till andra land. Jag tror, att vi må säga, att det resonnementet tål någon kritik. Det är nemligen icke endast genom att utsända handelsresande i främmande land, som vi skaffa oss afsättning på våra varor. Vi måste först tillverka varor, innan vi kunna sälja några; och jag hemställer, huruvida icke utbudandet af utländska varor här i landet uti så stor skala, som nu sker, är ett hinder för utvecklingen af vår egen industri. Den åsigten har åtminstone jag, och jag tror, att den svårigen kan vederläggas.

Jag fäster, som sagdt, icke synnerligen stor vikt vid denna fråga, ty jag tror, att de olägenheter, som å ena sidan påpekats, och de fördelar, som framhållits å den andra, icke äro af så stor betydelse. Men jag anser förslaget vara ett steg i den rätta riktningen och grunden för beskattningen rättvis; och därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Herr Wærn: Det förefaller mig som om de herrar, hvilka yrka på den högre skatten, ej tänkte eller ville tänka det ringaste på någon annan handel än den som konkurrerar med svenska fabrikanter. Men, mine herrar, jag tror ej, att någon kan genombläddra kommerskollegii berättelse om Sveriges utrikes handel för något år utan att märka, i huru högst väsentlig grad den omfattar äfven sådana ämnen, som icke produceras inom landet. Och huru skulle också vårt land kunna skapa allt möjligt? En för oss högst betydlig och väsentlig handel är den, som sker med sådana ämnen, som ej alstras inom landet, särskildt en mängd råämnen och halffabrikat, hvilka äro nödvändiga för vår egen industri. Vi behöfva sådana från utlandet, och nu få vi dem genom att handelsresande komma hit och vi med dem kunna uppgöra köp om hvad vi behöfva. Det förvånar mig på det högsta, huru den siste tälaren kunde säga, att man ej kunde få några andra upplysningar af handelsresande än om prisen på deras varor. De hafva med sig uppgifter om och stundom prof på olika slag af varor, råämnen m. m., och de omtala för köparen de olika egenskaperna hos dessa, hvilka göra att de ena passa bättre för ett ändamål och de andra för ett annat, och vinst eller förlust kan bero på, att man väljer det rätta. De omtala vidare alla uppfinningar som skett och sprida kunskap om de förändringar i industrien, till hvilka dessa uppfinningar under de senaste åren gifvit anledning. De känna en massa nya förhållanden, som deraf uppstått och som för köparen äro af stort intresse att få höra. Och allt detta vill man nu hindra och förekomma! — Vi kunna t. ex. här ej få sådana slipstenar, som behöfvas vid våra trämassfabriker. Vi kunna ej få soda o. s. v., med ett ord en mängd sådana saker, som vi måste införskrifva från utlandet. Jag skulle, om jag hade den nämnda berättelsen om utrikes handeln framför mig, vara frestad att, om det ej tröttade kammaren, läsa upp en lång lista på dylika saker, som ej finnas och ej kunna fås i Sverige. Jag försäkrar, att det fins knappt en enda, af hvilken det ej fins olika slag, olika kvaliteter och

särskilda pris. Om allt detta måste man ha upplysning. Det försvåras väsentligt för oss, om vi ej få dessa resande hit.

Den förste talaren nämnde, att det skulle vara önskligt för Sverige att utsända handelsresande, och han tyckes tro, att sådant skett först i senare tid. Deri tror jag dock, att han begick ett misstag; det har nemligen skett för ganska länge sedan. Jag var ej den förste, men jag reste på 1840—50 talet i Frankrike, England, Belgien och Algeriet samt sålde betydligt med varor. Och jag erfor aldrig, att de fabrikanter der, som tillverkade jern och stål, ansågo någon anledning finnas att beskatta oss svenskar för den konkurrens, vi gjorde dem. — Men om vi drygt beskatta dem, som från utlandet sälja varor till oss, så måste ju tanken att beskatta oss för det att vi sälja varor till utlandet der uppstå. — Jag fruktar att det skulle bli ganska svåra repressalier, och jag försäkrar herrarne, att det ej blott är af stor nytta att få upplysning af de handelsresande, som komma hit, utan genom att resa ut sjelf och tala med sina kunder förvärfvar man en värderik kunskap om deras behof och derigenom om bästa sättet att vinna afsättning för svenska produkter. Men inträffar det repressalier, försvåras sådant.

För min del tror jag, att denna oupphörliga ifver att allt drygare och drygare skattlägga utländska handelsresande är för industrien och handeln mycket skadlig; hvarför jag förenar mig med den förste talaren i hans yrkande.

Herr Fränckel: Jag skall icke tillåta mig att yttra mig om, huruvida den nu föreslagna skatten på handelsresande är nyttig och lämplig eller icke, utan blott påvisa den betänklighet, som föreligger mot att företaga *någon ändring* i afseende på den afgift, som nu är bestämd. Jag ber att få återföra i kammarens minne, huru det förhåller sig med afseende på beskattningen af handelsresande och denna beskattnings förhållande till den franska handelstraktaten, nemligen att det på grund af traktatens ordalydelse erfordras en särskild tolkning af densamma för att tillåta den beskattning, som nu eger rum. Den afsedda punkten lyder: »Franske handelsresande, som färdas inom de förenade rikena för franska handelshus, skola der ega att göra uppköp för sin industris behof och upptaga beställningar, med eller utan prof, men icke till försäljning kringföra varor.» När nu i fråga varande skatt beslöts, förklarade man sig vilja tolka densammans tillämpning på traktaten på det sättet, att då svenskar, anställda hos utländingar, voro underkastade samma beskattning som utländska handelsresande, ansåg man, att detta äfven fick gälla för franska handelsresande; och vid denna förklaring lät man å båda sidor bero. Då emellertid den konvention, som skulle afslutas i januari 1892, kom under öfverläggning, befans det, att möjlighet förefunnits, att hela öfverenskommelsen hade strandat på denna punkt, emedan man i Frankrike fått för sig, att man redan nu hade öfverträdt traktatens bestämmelser. Man lät emellertid äfven då bero vid denna förklaring, såsom äfven utskottet säger i sitt betänkande, som lyder:

Ifrågasatt höjning af bevillningsafgiften af vissa handlande och handels-expediter.
(Forts.)

Ifrågasatthöjning af bevillningsafgiften af vissa handlande och handels-expediter.
(Forts.)

»I sitt deröfver afgifna betänkande har 1892 års bevillningsutskott, efter att hafva erinrat, hurusom i konventionen af den 13 januari 1892 om delvis förlängning af ofvanberörda handelstraktat bestämmelserna i art. 17 i samma traktat förklarats skola oförändrade tills vidare vara gällande, anført, att utskottet med afseende derå, att hänsynen särskildt till de förenade rikenas förhållande till Frankrike föranledt Kongl. Maj:t att vid olika tillfällen söka åstadkomma en nedsättning af ifrågavarande bevillningsafgift, som, så vidt utskottet hade sig bekant, saknade motstycke i de flesta öfriga länder, icke funne skäligt att ytterligare höja ifrågavarande afgift.»

Af detta förhållande torde kammaren finna, att hvarenda förändring och i synnerhet en sådan, som här är motiverad, nemligen en förhöjning, behöfver ej blott medföra den repressalien, att våra få handelsresande i Frankrike åläggas en höjd afgift, utan att faktiskt en uppsägning af hela traktaten kan ifrågasättas. Så vidt jag kan finna, är frågan dertill alldeles för obetydlig.

Utskottet har sjelf förklarat, att man ville skaffa staten större inkomster genom denna förhöjning, men sedan förklaras det i samma betänkande, att då man förändrat tiden från kalendermånad till afgift per månad, skulle skillnaden bli obetydlig. Under sådana förhållanden och då jag befarar, att risken af att vidtaga en så obetydlig förändring i en så nyligen afhandlad fråga är stor, under det att några inkomster deraf ej kunna påräknas, anser jag klokheten bjuda att ej vidtaga någon förändring alls. Af detta skäl yrkar jag afslag på det föreliggande förslaget.

Friherre Barnekow: Hvad först beträffar franska handels-traktaten, ber jag att få fästa uppmärksamheten derpå, att denna förordning om handelsresandes skyldigheter fans redan när traktaten blef antagen, och det gjordes då ingen anmärkning deremot. Följaktligen när detta moment redan fins och man i Frankrike tillåter, att handelsresande här betala 100 kr., så kan det väl ej hindras, om man höjer afgiften till 150 kr.

Lika med den siste talaren anser jag frågan ej så stor och väntar ej heller så ofantligt stor vinst för statskassan, men jag tycker, att det är en gärd åt rättvisan, att den svenske industriidkaren och handelsmannen får stå på ungefär samma nivå som den utländske. Vi få väl ändå erkänna, att om bevillningen för våra svenske industriidkare blir höjd med 100 proc., så är det väl ej obilligt, att utlänningarne få vidkännas en förhöjning i sin afgift med 50 proc. Hvad gör t. ex. en bevillning för en industriidkare eller handelsman, som förtjenar 1,000 kronor netto? 2 proc. af inkomsten skall han betala till staten och möjligen fem gånger så mycket till kommunen, eller i så fall tillsammans 120 kronor. Det behöfs således blott, att en handelsresande förtjenar 1,000 kronor under loppet af en månad, och han är då efter utskottets förslag obetydligt högre beskattad än en svensk i samma ställning.

Förra året var jag med om att afstyrka ett dylikt förslag på den grund att saken så nyligen behandlats i franska handelstraktaten. Men genom den förhöjda bevillning, som kommer att drabba svenske industriidkare, synas mig billiga skäl ligga före att antaga utskottets beslut, hvartill jag nu yrkar bifall.

Ifrågasatt höjning af bevillningsafgiften af vissa handlande och handels-expediter.
(Forts.)

Herr statsrådet friherre von Essen: Den som afhört denna diskussion torde medgifva, att skälen på båda sidor kunna synas ganska goda både för antagande och icke antagande af bevillningsutskottets förslag. Särskildt om man tager hänsyn till de skäl, som i praktiskt afseende äro framförda, så kunna de anses väga temligen lika, och man har svårt att säga hvilka som ega företräde. Men ett skäl för att icke tillstyrka utskottets förslag har af en bakom mig sittande talare framhållits, och jag kan icke underlåta att i det afseendet ställa mig på hans sida. Det torde erkännas, att då franska handelstraktaten upphörde, hvilken för många var ett hinder att åstadkomma det tullskydd man önskade, och uppgörelsen med Frankrike var sådan, att man fick full frihet i afseende på tullarna, ansågs denna uppgörelse vara för vårt land synnerligen fördelaktig. Nu är det sant, att genom den tolkning, som här framhållits af samme talare, finnes ej något bestämdt i ordalydelsen liggande hinder att i detta fall göra en ändring, men det är dock endast beroende på en tolkning af den här upplästa paragrafen, som kan göra det möjligt att ställa de i Sverige sig uppehållande franska handelsresande i samma kategori som de i utlandet bosatta svenske undersåtar, som ej betalt bevillning för det året, och det är på grund af deras likställighet med dessa svenskar som vi kunna ålägga dem denna beskattning. Det betyder ju ganska litet, såsom en föregående talare anført, denna inkomst för statsverket, ty det är att antaga att denna bevillning, som nu utgöres med 100 kronor per kalendermånad, många gånger träffar så, att det betalas 100 kronor för 6, 7, 10 dagar och så nästa månad 100 kronor. Bli det räknadt per månad, såsom utskottet nu föreslagit, skulle det kunna blifva en fördel för dessa handelsresande, som till stor del motväger den förhöjda afgiften. Det blifver snarare en reglering än en ökad inkomst för statskassan. För den ökade inkomsten är det därför icke någon eftersträfvansvärd sak. Deremot kan ej nekas, att det kan illa upptagas af Frankrike, som gått oss till mötes vid denna uppgörelse jag nyss talat om, dervid vi blifvit behandlade som den mest gynnade nation. Skulle detta vilkor, hvarom jag dock ej tillåter mig någon förutsägelse, hafva inflytande på vårt förhållande till Frankrike och möjligen Tyskland, skulle det vara till stor skada, som ej skulle kunna uppvägas af den obetydliga fördel, vi uti ekonomiskt afseende här skulle kunna vinna. I hvilket fall som helst är denna fråga obetydlig mot den, huruvida det kan hafva något inflytande på vår ekonomiska ställning i afseende på tullbehandling o. s. v. gent emot Frankrike.

Ifrågasatt höjning af bevillningsafgiften af vissa handlande och handels-expediter.

(Forts.)

Herr Cavalli: Med stort intresse har jag hört den i den förste ärade talarens anförande uppdragna skildring af utländska handelsresande, men jag befarar, att allmänna meningen om dem icke är lika med den ärade talarens, och i alla händelser har det icke beskärts oss, som ej äro affärsmän, att få se handelsresande med sådana egenskaper. Det är mycket sant, att frågan icke är stor, men om man tager generalsammandraget öfver bevillningen i sin hand, så finner man deraf, att hvarje bevillningstitel har blifvit höjd eller är ifrågasatt att höjas. Bevilling af inkomst och af fastighet äro höjda, i bevillningen för utländingar, för konserter och dylikt har Riksdagen begärt förslag till förhöjning, endast bevillningen för utländske handelsresande står kvar med samma siffra. Det förefaller verkligen som skäl då skulle finnas att höja äfven denna bevilling. Dessutom skulle förändringen åtföljas af en reglering till handelsresandenas fördel, i det att, derest utskottets förslag antages, en handelsresande skulle betala för 30 på hvarandra följande dagar och icke såsom nu för en kalendermånad.

För min del är jag af en helt annan mening än den förste ärade talaren, som trodde att fördelen för statskassan skulle blifva så ringa, att den icke borde tagas med i räkningen. Om man ser på generalsammandraget öfver 1892 års bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter, så framgår deraf, att afgiften för utländske handelsresande stigit från år 1887, då den var 117,960 kronor, till år 1891, då den utgjorde 253,100 kronor, och under denna tidsperiod, eller år 1889, hade Riksdagen höjt afgiften, som förut var 100 kronor för 3 månader, till 100 kronor för hvarje kalendermånad. Och hvad blef följden af förhöjningen? Jo, inkomsten steg från 170,800 kronor år 1889 till 253,100 för år 1891. För år 1892 uppgick denna afgift till i rundt tal 228,400 kronor. Det är alltså en ganska afsevärd inkomst för statskassan, som bör tillvaratagas, då man jemt talar om, hvar man skall kunna erhålla lämpliga skatteobjekt. Hvarför skall denna enda titel undgå höjning?

Jag tillåter mig därför, på grund af hvad jag nu haft äran anföras, hemställa om bifall till utskottets förslag.

Herr Törneblad h: Det har förefallit mig under denna diskussion, som om frågan, den må nu vara vigtig eller icke, dock i närvarande ögonblick befinner sig på den ståndpunkt, att det är mycket svårt för den, som ej länge handlagt densamma, att bilda sig en bestämd föreställning om hvad som är att göra i det ena eller andra afseendet, eller, med andra ord, som om frågan i närvarande ögonblick icke vore mogen. Det har sagts, att man skulle vinna en ökad statsinkomst eller beskattning; å andra sidan är sagdt, att det icke är en beskattning utan en reglering. Det har sagts: hvarför icke höja denna bevilling, då man höjt andra likartade? Derpå kan svaras: Om denna beskattning förut är tillräckligt hög, finnes naturligtvis icke något skäl att höja den därför, att andra blifvit höjda. Frågan gäller att utreda, huruvida den föregående beskattningen varit tillräckligt hög eller icke.

Det har äfven blifvit sagdt, att man genom den föreslagna ändrin-

gen skulle kunna minska antalet handelsresande eller utestänga dem från vårt land. Å andra sidan är sagdt, att det är möjligt att detta blefve för vårt land till skada, åtminstone hvad beträffar en viss sort af handelsresande, ty det finnes ju två olika sorter. Men om man å ena sidan lyssnar till dem, som säga att det är en obetydlig reglering, och å andra sidan till dem, som säga att det är en icke obetydlig förhöjning i beskattningen, är det svårt att se, huruvida det ändamål, som från en sida ifrågasattes, att utestänga handelsresande, skall vinnas eller icke genom det nu föreslagna medlet.

Ifrågasatt höjning af bevillningsafgiften af vissa handlande och handels-expediter.
(Forts.)

För min del får jag säga, att om jag skulle votera i detta ögonblick, så vet jag knappast, om jag på det sätt, som ifrågastälts, skulle kunna vinna hvad som möjligen afses, och jag vet ej heller, hvad majoriteten i utskottet egentligen afser.

Under sådana förhållanden hade det kanske varit bäst att yrka återremiss, men då sådant yrkande icke blifvit framställt, ber jag att få yrka afslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr talmannen i enlighet med derunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu förevarande punkt hemställt och vidare på afslag derå, samt förklarade sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition, så lydande:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 2 punkten af sitt betänkande n:o 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 55;

Nej — 58.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 8 och 9 i denna månad bordlagda betänkande n:o 6, i anledning af väckt motion om införande af skatt på velocipeder, biföll kammaren utskottets i detta betänkande gjorda hemställan.

*Om af-
skaffande af
borgareeden.*

Föredrogs å nyo lagutskottets den 4 och 7 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 16, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 3 kap. 1 § handelsbalken.

Herr Casparsson: Då jag genomläste och begrundade lagutskottets föreliggande utlåtande, befann jag mig ungefärligen i samma ställning som en person, som hade fått emottaga en diplomatisk not, hvars mening han ej förmådde utgrunda. Då han någon tid efteråt sammanträffade med den, som hade utställt noten, beklagade han sig öfver, att han förgäfvos använt 2 till 3 timmar för att söka förstå den. »Det förvånar mig icke alls», sade den andre, »jag har använt en hel dag för att söka göra den obegriplig.»

Nu vill jag icke säga, att lagutskottet använt en hel dag på detta utlåtande, utan tror jag att det gått mycket fortare, kanske till och med något för fort, men det vet jag, att jag använt flera timmar för att fatta meningen utan att ändå ha lyckats uttaga den. Utskottet säger: »Då gällande stadganden i det ämne, hvarom 1 § 3 kap. handelsbalken handlar, i följd af ofvan angifna tillvägagående vid utfärdandet af 1864 års näringsfrihetsförordning framgå allenast genom jemförelse emellan bestämmelserna i sistnämnda förordning och angifna lagrum i handelsbalken» etc. »Då gällande stadganden framgå allenast genom jemförelse», är det alltså till den komparativa lagtolkningen man hänvisas. Jag har använt den; jag har jemfört lydelsen i handelsbalken med 1864 års förordning. Den senare beröres icke alls af den ifrågavarande bestämmelsen, och jag kan ej finna, att den ifrågavarande paragrafen i handelsbalken i någon mån är tydligare, om dessa ord bibehållas, eller blir otydligare, om de utstrykas.

Vidare säger utskottet: »Derjemte synes det utskottet, att, då afläggandet af borgareed af lagstiftaren gjorts till ett vilkor för vinnande af burskap och de deraf härflytande särskilda såväl förmåner som förpligtelser, en sådan åtgärd som den föreslagna icke bör ske utan i sammanhang med en revision af lagrummets öfriga bestämmelser» etc. Hvad som menas med att vinna burskap kan jag fatta, likaså hvad som menas med att vinna förmåner, men hvad som menas med att vinna förpligtelser, kan jag icke fatta. I vår realistiska tid tror jag knappast någon är så idealistiskt anlagd, att han finner ökade förpligtelser vara för honom en vinst. Slutligen säger utskottet, att »afläggandet af borgareed temligen sällan torde förekomma». Ja, hvad det skälet angår, så synes mig just den omständigheten ur samhällets synpunkt ganska väl motivera edens borttagande, ty om den sällan förekommer, tror jag sannerligen icke att samhället skulle lida någon skada af dess borttagande, då deremot för dem, som känna motvilja vid att aflägga eden, det torde vara till en ringa tröst att veta, att det är blott ett fåtal, som är underkastadt denna förpligtelse. Jag tror alltså, att äfven detta utskottets skäl ej är så synnerligen hållbart.

På kamrarnes bord ligger för närvarande ett från Kongl. Maj:t framlagdt förslag om prestedens afskaffande. Detta har tillkommit på

initiativ af Riksdagen, som begärde denna eds borttagande, och förslaget har blifvit utan reservation tillstyrkt af kyrkolagskomitéen. Jag föreställer mig därför, att, om Riksdagen vill bevara konsekvensen, den kommer att bifalla den framställning, som den sjelf har begärt. Blir då presteden borttagen, så hemställer jag, om det kan vara något skäl att bibehålla borgareeden.

*Om af-
skaffande af
borgareeden.
(Forts.)*

Jag skulle helst velat yrka bifall till motionen, men jag fruktar, att om stadgandet i 1 § 3 kap. handelsbalken borttages, blir det nödvändigt att äfven ändra bestämmelsen i 5 § af samma kapitel, der det talas om menedare. Derom föreligger emellertid ej något förslag, så att af den orsaken kan jag icke yrka bifall till motionen, men för att föra saken framåt tror jag den enda utvägen är den, som blifvit anvisad af de sju reservanterna i utskottet från Andra Kammaren, nemligen att anhålla hos Kongl. Maj:t om åtgärds vidtagande i motionens syfte, och därför kommer jag för min del att påyrka återremiss. Jag tror eller, rättare sagdt, jag vet, att enahanda yrkande kommer att framställas inom medkammaren.

Jag får alltså hos herr talmannen anhålla om återremiss.

Herr Sjöcrona: Jag är i viss mån förekommen af den nästföregående talaren, men eftersom jag nu fått ordet, skall jag i allt fall anhålla att få begagna mig deraf.

I likhet med lagutskottet håller jag före, att afskaffandet af borgareeden visserligen icke kan anses vara en angelägenhet af den framstående vikt, att ej dermed möjligen skulle kunna anstå ännu någon tid. Utskottet har rätt deruti, att afläggande af borgareed temligen sällan förekommer, och såvidt jag har mig bekant, har ej någon, som skolat aflägga denna ed, funnit sig deraf besvärad. Men å andra sidan måste det väl erkännas vara i högsta grad oegentligt, att man i lagen bibehåller föreskrift om skyldighet att aflägga ed för vinnande af burskap, då löftesederna anses böra afskaffas, då man ej längre fordrar att embets- och tjenstemän skola aflägga ed, och då, såsom den föregående talaren redan erinrat, 1889 års Riksdag beslutit att uttala sig för upphäfvande af sjelfva presteden, derom vi nu hafva Kongl. Maj:ts förslag, som blifvit af lagutskottet tillstyrkt.

Är det nu så, vill det synas mig, att, när en ledamot af Riksdagen funnit sig manad fästa uppmärksamheten på denna oegentlighet samt föreslå åtgärd för densammas undanrödjande, ett sådant förslag ej borde helt och hållet afvisas.

Ser man nu på de skäl, som utskottet åberopat för sin hemställan, äro de, som redan den föregående talaren påpekat, tvenne. Det ena är det »att, då afläggandet af borgareed af lagstiftaren gjorts till ett vilkor för vinnande af burskap och de deraf härflytande särskilda såväl förmåner som förpligtelser, en åtgärd sådan som den föreslagna icke bör ske utan i sammanhang med en revision af lagrummets öfriga bestämmelser». Härmed ber jag få erinra, att borgareeds afläggande visserligen ännu är ett vilkor för vinnande af burskap, men att inga-

*Om af-
skaffande af
borgareeden.
(Forts.)*

lunda är föreskrifvet, att borgareeden särskildt är ett vilkor för vinnande af de med burskapet förenade rättigheter. Om således genom lag blefve bestämdt, att borgareed icke längre erfordrades för vinnande af burskap, så är det klart att med burskap som derefter vunnes fortfarande skulle vinnas samma rättigheter. Det torde alltså vara omöjligt att utfundera något fall, då borttagande af borgareeden skulle föranleda till någon som helst oegentlighet. Äfven om möjligtvis i ett reglemente för någon kassa skulle vara intaget ett sådant uttryck, att någon der förekommande rättighet enligt ordalydelsen är stäld i beroende af borgareeds afläggande, så är meningen uppenbarligen den, att rättigheten får åtnjutas af den som vunnit burskap.

När embets- och tjenstemannaeden afskaffades, ansågs ingen beaktlighet möta därför, att många instruktioner talade om eds afläggande. Icke gick man därför igenom alla sådana instruktioner och omarbetade dem, innan man ansåg sig kunna afskaffa denna ed. Gällande landshöfdingeinstruktion innehåller exempelvis i den paragraf, som handlar om huru det skall tillgå, då landshöfding först inträder i utöfning af embetet, föreskrift, att landshöfdingen skall i närvaro af länsstyrelsens samtliga embets- och tjenstemän aflägga embets- och tjenstemannaed. När eds afläggande nu ej längre förekommer, är man verkligen i förlägenhet hvad man skall göra, när man inträder i utöfning af embetet. Men icke ansåg man detta utgöra något binder för att afskaffa embets- och tjenstemannaeden.

Det andra skälet är af mera formel beskaffenhet.

Utskottet säger: »Då gällande stadganden i det ämne, hvarom 1 § 3 kap. handelsbalken handlar, i följd af ofvan angifna tillvägagående vid utfärdandet af 1864 års näringsfrihetsförordning framgå allenast genom jemförelse emellan bestämmelserna i sistnämnda förordning och angifna lagrum i handelsbalken, synes det utskottet icke vara tillrådligt att vidtaga den af motionären åsyftade lagändringen i den föreslagna formen af ett uteslutande af orden 'göra så vanlig borgareed' ur lagrummet i handelsbalken.»

Dermed menar väl utskottet, förmodar jag, att det skulle vara olämpligt att utfärda en författning, hvaruti man sade, att nu skall paragrafen hafva samma lydelse som förut, med uteslutande allenast af orden »göra så vanlig borgareed». Jag medgifver, att detta icke vore lämpligt med hänsyn dertill, att denna paragraf är antiquerad och i så fall borde omarbetas. Men denna svårighet kan man lätt komma öfver genom att anlita det sätt, som i dylika fall förut ofta användts, eller genom att utfärda en författning af ungefär följande innehåll: »härmed förordnas, att hvad denna paragraf innehåller derom, att den som vill vinna burskap bör göra vanlig borgareed, har upphört att gälla.» Då är man ifrån den svårigheten. Nu kan man häremot invända, att det i 5 § samma kapitel stadgas, att om borgare afviker utan att hafva gjort rätt för sig, skall han förklaras för menedare. Det är gifvet, att denna bestämmelse skulle komma att hänga i luften, om man borttoge skyldigheten att aflägga eden; men, mina herrar,

detta är verkligen en ganska obetydlig betänklighet: ty hela denna 5 § är till den ytterliga grad antiquerad, att den kan anses vara upphäfd, åtminstone kan jag icke föreställa mig, att någon domstol kan komma att tillämpa dess bestämmelser. Emellertid är det kanske till följd af detta stadgande, som reservanterna ansett sig icke kunna föreslå den utväg jag antydt, utan inskränkt sig till att föreslå en underdånig skrivelse. Jag förmodar att Första Kammaren, om den i öfrigt skulle lyssna till hvad som nu blifvit sagdt, icke vill på rak arm antaga ett skrivelseförslag, utan vill först derom inhemta lagutskottets yttrande och förslag. Jag skall därför, i likhet med den föregående talaren, yrka återremiss, på det att utskottet må komma i tillfälle att på ena eller andra sättet lösa frågan.

Om afskaffande af borgareeden.
(Forts.)

Herr Annerstedt: Enligt min uppfattning är lagutskottets föreliggande betänkande icke så svårbegripligt, som den första talaren velat göra gällande. Utskottet har sagt, att motionärens förslag att ur 3 kap. 1 § handelsbalken utesluta orden: *och göra så vanlig borgareed* icke är tillrådligt vid det förhållande, att paragrafens gällande lydelse genom en efterföljande lagstiftningsåtgärd icke är sådan som densamma återfinnes i lageditioner, hvilket ock i dessa utmärkes derigenom, att några ord äro satta inom klammer. — Då utskottet skolat föreslå Riksdagen att besluta ändring af en paragraf i gällande lag, har det hittills ansetts vara en god ordning, hvarifrån, enligt min åsigt, det icke är skäl att i onödan afvika, att utskottet föreslår, det Riksdagen måtte fatta sitt beslut under den form, att Riksdagen för sin del beslutar att paragrafen »skall erhålla följande förändrade lydelse». Ett sådant förslag hade icke utskottet på grund af föreliggande motion någon befogenhet att framställa, ty skulle utskottet skriva om paragrafen i fråga, skulle åtskilliga ändringar göras, hvarom motionen ej innehåller yrkande. Hårtill kommer, att det nödfall, som skulle motivera tillämpningen af den utaf herr Sjöcrona föreslagna utvägen, efter lagutskottets pluralitets mening alldeles icke föreligger. Förhållandet är nemligen, att detta är en ytterst sällan förekommande ed, som aflägges, såsom utskottet enligt min uppfattning riktigt uttrycker sig — *ehuru uttrycket icke vunnit den förste talarens godkännande — för rinnande af burskap och de deraf härflytande särskilda såväl förmåner som förpligtelser*. Då vinnande af handelsrättigheter numera alldeles icke är beroende på burskap, så har utskottet ansett, att med afskaffandet af ifrågavarande ed kunde och borde anstå, till dess i den närmare framtiden handelslagstiftningen skulle undergå omarbetning. Det är ju känd sak att handelsbalken vare sig genom en komité eller, såsom sannolikt är i följd af dagens beslut, genom lagberedningen skall blifva föremål för omarbetning. Enligt hvad jag kan finna, är det egentligen ett teoretiskt intresse, som drivit de båda föregående talarne att med så mycken ifver yrka återremiss å föreliggande utskottsbetänkande. För min del vågar jag anhålla, att kammaren ville betrakta denna sak praktiskt och bifalla utskottets förslag.

Om af-
skaffande af
borgareeden.
(Forts.)

Herr Wennerberg: Såsom en bestämd motståndare till alla de slags eder, som fått namnet löfteseder, hade jag tänkt att yrka bifall till motionen. Jag skall nu inskränka mig till att förena mig med den talare, som yrkat återremiss, ehuru jag, på grund af det yttrande, som vi hört från ordföranden i lagutskottet, icke ser, att dermed synnerligen mycket är vunnet. Vi lefva nu under den sista tiden i ett temligen allvarligt arbete att få bort dessa antiqverade eder, och det har redan lyckats med åtskilliga. En, af en oändligt mycket högre vigt än denna, är den, som snart torde förekomma till diskussion inom Riksdagen, och om hvilken jag redan kan med glädje yttra, att alla de fundamentala skäl föreligga, som troligtvis skola göra, att den positivt förbytes till ett löfte. Om sådant kan ske med presteden, trots alla de många förbindelser, hvarmed den är knuten till andra författningar, så kan jag icke finna, att denna af erfarenhet obehöfliga och af praxis nästan borttagna ed skulle i någon mån innebära större svårighet vid undanröjdandet, då motionären blott har begärt, att den edliga förpligtelsen skall bytas ut mot ett löfte. Borgareeden är, oakadt den nu träffar så få, dock af samma väsentliga betydelse som hvarje annan ed, om den allvarligare betraktas, då man måste erkänna, att man med den lägger ett band på den, som skall aflägga eden, hvilket är orimligt och lika odrägligt som det band, andra dylika eder pålägga. Han skall sålunda svära på, icke blott att han *vill*, utan att han *skall* efterlefva alla de författningar, som röra hans yrke i detta fall. I de flesta fall tror jag, att dessa herrar som aflägga borgareeden hafva svårt att sätta sig in i alla dessa ämnen. Men det heter: det är väl icke värre för mig än för någon annan, och så skall eden af gammal vana afläggas, hvarigenom den missbrukas och hela den stora betydelse, eden har i vittneseden, redan genom det tanklösa afläggandet af dessa andra löfteseder försvagas.

Det har erkänts inom lagutskottet, att just såsom löftesed betraktad har han en principiell giltighet att blifva afskaffad, men det är vissa förbindelser med andra författningar, som göra detta svårt. Jag har icke funnit, att dessa äro så synnerligen många och svåra, att de icke kunnat inom sjelfva lagutskottet utredas. Då nu emellertid detta, enligt ordförandens yttrande, icke kunde anses vara lagutskottets befo-genhet, så är jag säker om att, efter en skrivelse från Riksdagen till Kongl. Maj:t, Kongl. Maj:t med synnerlig lätthet kan draga försorg derom, att äfven denna lilla ändamålslösa ed afskaffas. Han är liten och han är af ringa vigt *icke* såsom ed, utan, hvilket lagutskottet har tyckts påpeka i slutet af sitt anförande, för sin ringa användning och det lilla antal personer, som få den öfver sig. Men jag tror icke, att han därför bör underskattas; hans vigt inses, om man ser på honom såsom ed; och det är det sträfvandet, som jag sätter ett synnerligt värde på, att den ena efter den andra af dessa både oförnuftiga och okristliga förpligtelser måtte bortfalla.

Jag förenar mig med den förste talaren i hans yrkande om återremiss.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jemlikt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt och vidare derpå, att utlåtandet skulle visas åter till utskottet; och förklarade herr talmannen sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

*Om af-
skaffande af
borgareeden.*

Herr *Annerstedt* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 16, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, visas utlåtandet åter till utskottet.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 30;

Nej — 59.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den under sammanträdet aflemnade kongl. propositionen.

Anmäldes och bordlades statsutskottets utlåtanden:

n:o 5, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde huvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvaret; och

n:o 30, i anledning af Riksdagens år 1892 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1891.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Bengtsson* under tre veckor från och med den 13 i denna månad samt herr *af Burén* från och med nämnda dag till och med den 4 nästkommande april.

Justerades ett protokollsutdrag för sammanträdet den 9 innevarande månad samt tre protokollsutdrag för dagens sammanträde.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under denna dag första gången bordlagda ärendena skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 3.24 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
